

[Handelsministeren.]

sikres. Jeg har endog i enkelte øjeblikke gået med visse teoretiske drømme om, at man måske ligefrem uden risiko kunne gå tilbage til den gamle guldindløselighed; den dag alle fik chancen, kunne det godt være, at fristelsen ikke var så stor. Men jeg indrømmer, at de forestillinger, jeg har haft herom indtil nu i hvert fald, har været af teoretisk art, så jeg vil fortsat være af den opfattelse, at en egentlig principiel ændring af valutaloven bør afvente den videre udvikling inden for EFTA, og det vil vel, sådan som vi kender situationen i dag, i princippet sige indtil udgangen af 1966.

Det er klart, at jeg vil fortsætte den linje, som har været gældende i de nu forløbne to år siden sidste revision: når ændringer skal indføres i de gældende importrestriktioner om udvidelse af liberaliseringslisterne, vil jeg løbende holde folketingets valutaudvalg orienteret, og jeg håber, at vi dér som hidtil kan have en frugtbar drøftelse af restriktionernes afvikling og den udvikling, vort samhandelssystem skal være genstand for.

Weikop: Det ærede medlem hr. Aksel Larsen sagde — sådan forstod jeg det nærmest — at det var undgået min opmærksomhed, at der var sket forskellige ting, siden valutaloven sidst var til drøftelse. Nej, det er ikke undgået min opmærksomhed, at der administrativt er sket forskelligt. . . .

Formanden: Jeg gør opmærksom på, at det ærede medlem hr. Aksel Larsen ikke har haft ordet under denne forhandling.

Weikop: Undskyld; det var det ærede medlem hr. Helge Larsen. Det beder jeg meget undskyldte; det beder jeg endnu en gang undskyldte.

Det er ikke undgået min opmærksomhed, at der administrativt er sket noget, selvfølgelig ikke, men det kan ikke have undgået det ærede medlem hr. Helge Larsens opmærksomhed, at der ikke er sket den fjerneste ændring i selve loven; den foreslås forlænget uændret. Det var derom min bemærkning faldt om det rutinemæssige. Det, der er spørgsmålet for mig, er i virkeligheden dette, at man stadig væk bliver ved med at køre med en bemyndigelseslov, en lov,

hvoraf man ikke kan se hvad man må eller ikke må; derfor min bemærkning, om det ikke var muligt at komme noget væk fra de rent restriktive bestemmelser i selve loven. Jeg kan høre på denne debat, at det her allerede er spørgsmålet om beskyttelsesmæssige hensyn, der kan være afgørende. Men hvis man skal drøfte det til bunds, kan formentlig også de prismæssige forhold være aldeles afgørende. Men nu får vi se i udvalget. Jeg tror på, at den højtærede handelsminister vil komme med nogle ændringsforslag, der kan lempe de restriktive bestemmelser i denne lov.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Lis Groes: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning
vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlemmer af folketinget Aksel Larsen, Morten Lange, O. Mathiasen og Skræppenborg-Nielsen har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om nedsettelse af en afværgelseskommission.

Medlem af folketinget Kaj Rasmussen har meddelt mig, at han ønsker til indenrigsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Har ministeren planer om at ændre lovene om kommunernes styrelse derhen, at der kan gives adgang til under orlov og langvarig sygdom at indkalde stedfortræderen?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid efter spørgetiden i morgen.

Skriftlig fremsættelse af forslag.

Ordføreren for forslagsstillerne (Aksel Larsen): På socialistisk folkepartis vegne skal jeg tillade mig for det høje ting at

[Aksel Larsen.]

fremsætte forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af en afrustningskommission.

Som man vil se, er det identisk med det forslag til beslutning, som vi fremsatte i foråret 1963, og som efter en førstebehandling her i tinget henvistes til et udvalg, der imidlertid på grund af det ret sene tidspunkt og folketingets øvrige meget arbejdsstof ikke formåede at færdiggøre sit arbejde og afgive betænkning.

Jeg kan i alt væsentligt henvise til den fremsættelsestale, vort partis ordfører holdt ved forslaget fremsættelse i det foregående folketingsår, og i øvrigt til de bemærkninger, der fremsattes ved forslaget første behandling i april måned. Jeg vil dog kort fremføre nogle grundlæggende betragtninger.

Det er vor opfattelse — og jeg tror, vi deler den med alle andre — at med de forfærdende ødelæggelsesvåben, staterne nu råder over, vil en ny storkrig blive af en frygtelig virkning og måske medføre udslettelse af menneskeheden eller i hvert fald af det, vi kalder den menneskelige civilisation. Derfor er det hovedopgaven fremfor alle andre opgaver at forhindre en sådan storkrig, og ethvert bidrag hertil vil være af væsentlig betydning. Moskvaaftalen om stop for prøvesprængninger med kernevåben er et meget betydeligt fremskridt, og alt må gøres, for at den kan blive fulgt af yderligere skridt på den internationale afspændings vej, herunder også international nedrustning med det mål at nå til total afrustning og umuliggørelse af krig.

Hertil kommer, at ligesom krig er destruktiv, er investeringer i militærvæsen uproduktive; de tjener til at gøre hvert enkelt land fattigere og til at hæmme eller forhindre økonomiske og sociale fremskridt. Dette er almindeligt anerkendt og er også fastslået i den rapport, der er udarbejdet af en komité, som var nedsat af De Forenede Nationers økonomiske og sociale råd med den opgave at undersøge, om afrustning skønnedes mulig, og hvilke øko-

nomiske og sociale konsekvenser den ville have.

Som tinget vil vide, kom denne komité til det resultat, at der ikke er økonomiske eller tekniske hindringer for nedrustning og afrustning. I komiteens rapport siges det, at de økonomiske problemer i forbindelse med afrustningen — herunder også nødvendige produktionsomlægninger — forholdsvis let lader sig løse ved passende internationale foranstaltninger. Videre siger rapporten, at nedrustning vil fremme verdenshandelen, vil være til fordel for alle nationers industrier, vil bidrage til at fremme beskæftigelsen og højne levestandarden kloben over, og at nedrustning vil bidrage til et større økonomisk væksttempo end det nuværende, hvorunder staternes samlede militærudgifter må anslås til mindst 120 milliarder dollars om året.

Vanskelighederne ved at gennemføre international nedrustning er altså ikke af økonomisk art, men derimod af politisk, idet de forskellige stater og magtgrupperinger hævder, at de af frygt for andre staters eller magtgruppers militære styrke ikke kan indlade sig på afrustning eller blot mærkbar begrænsning af rustningernes omfang. Det har i den forbindelse været hævdet, at nedrustning kun bør og kan ske efter internationale aftaler med den fornødne kontrol, og at det kan få farlige følger, hvis den eksisterende magtbalance forrykkes. Trods mange og langvarige nedrustningsforhandlinger er de hidtidige resultater af disse små, ja, mens der forhandles om nedrustning, forøgede stater og magtgrupper deres militære potentiel.

Det er vor opfattelse, at når en stat, den være aldrig så lille, tager praktisk fat på at nedruste med total afrustning som endeligt mål, vil dette kunne have en betydelig international virkning derved, at det kan påvirke befolkningen i andre lande til at ønske og kræve, at disse følger det givne eksempel. Det er endvidere vor opfattelse, at selv om Danmark — hvad vi beklager — er deltager i en militær magtgrup-

[Aksel Larsen.]

pering, Atlantpagten, så spiller eksistensen og opretholdelsen af et dansk militærvæsen en så ringe rolle, at den såkaldte magtbalance ikke forrykkes ved dansk — man må gerne kalde det ensidig — afrustning.

Hertil kommer, at et land af Danmarks størrelse og befolkningstal med dets geografiske beliggenhed i tilfælde af den eneste tænkbare mulighed for krig på vore bredde- og længdegrader ikke kan forsvares, at dets befolkning ikke kan beskyttes med militære midler, det være sig danske eller andre. Af deltagelse i en krig kan Danmark kun forvente ét: den totale ødelæggelse, og det hvad enten den føres med kernevåben eller med de såkaldte konventionelle våben.

Derfor er vi, som man ved, tilhængere af total dansk afrustning. Vi hævder ikke, at dansk afrustning giver os sikkerhed, hvis krigen — hvad ingen håber — skulle komme, men vi er overbevist om, at et afrustet og alliancefrit Danmark vil have større mulighed for at holde sig uden for en krig end et oprustet Danmark, der er medlem af en militæralliance, samtidig med at dansk afrustning vil være et effektivt bidrag til at fremme den internationale afspænding og fremme verdensomspændende nedrustning.

Vi erindrer desuden om, at hvad De Forenede Nationers komité har sagt om afrustningens gennemførlighed og gavnlige virkninger, naturligvis også gælder isoleret for Danmark. Vi er nu i dette land godt på vej til at ofre to milliarder kroner om året på et militærvæsen, som i bedste fald ingen nytte er til. Anvendelse af disse kolossale midler til investering i fredelig produktion, sociale forbedringer og kulturelle fremskridt vil være til umiddelbar gavn for hele vort samfund, for alle mennesker i landet. Derved vil vi også bedre og lettere end hidtil kunne opfylde vore pligter med hensyn til hjælpen til de såkaldte u-lande.

Vi ved meget vel, at vi endnu er det eneste parti i Danmark, som har disse synspunkter, denne politik. Vi går imidlertid ud fra, at ligesom alle De Forenede Nationers medlemsstater — også Danmark — har anset det for rimeligt og nødvendigt at foranstalte en grundig undersøgelse, dels af hvorvidt afrustning kan praktisk virke-

liggøres, dels af hvorledes dette kan ske og med hvilke følger, så må alle uanset deres nuværende mening om afrustning eller ikke-afrustning kunne tilslutte sig det forslag, vi stiller om, at en sådan undersøgelse skal foretages for Danmarks vedkommende.

Vort forslag til beslutning går altså ud på, at regeringen skal nedsætte en kommission, som skal foretage de fornødne undersøgelser og fremlægge resultatet i en betænkning til regering og folketing.

Vi foreslår at kommissionen skal undersøge afrustningens konsekvenser for Danmarks økonomi i almindelighed og i forbindelse hermed udtale sig om de økonomiske foranstaltninger, der bør træffes i forbindelse med dansk afrustning. Kommissionen skal desuden overveje spørgsmålet om, hvad soldater og befalingsmænd skal beskæftiges med, når hær, flåde og luftvåben afskaffes, og fremkomme med forslag eller ideer om, hvad militære bygninger, anlæg og arealer kan anvendes til.

Nu har de militære værn jo fået tildelt en række civile opgaver såsom fiskeriinspektion og anden kontrol med farvandene, forskellige andre bevogtningsopgaver, redningstjeneste, fyr- og vagervæsen o. s. v. Sådanne opgaver skal også løses, når Danmark er afrustet, og derfor får kommissionen til opgave at fremkomme med forslag til disse opgavers løsning.

Der hersker jo i folketinget enighed om, at Danmark har forpligtelser over for De Forenede Nationer, også når det gælder opretholdelse af freden eller afværgelse af konflikter, hvor sådanne truer. Formelt foreligger der ganske vist ikke sådanne forpligtelser, men ingen tænker sig, at vi skulle unddrage os vore moralske forpligtelser. Derfor har Danmark også bidraget med visse styrker eller mandskab til støtte for De Forenede Nationers indsats ved Suez og i Congo. Vi godkender fuldt ud de overvejelser, der er i gang mellem de nordiske landes regeringer om at sikre, at vore lande permanent kan stille sådanne styrker til rådighed.

Det mener vi også et afrustet Danmark bør gøre i en tid, hvor den internationale nedrustning ikke har gjort sådanne fremskridt, at opstilling og udsendelse af FN-styrker er blevet unødvendig. Derfor foreslår vi, at kommissionen skal undersøge,

[Aksel Larsen.]

hvorledes sådanne danske styrker kan opstilles — antagelig på frivillighedens grundlag — når dansk afrustning er gennemført.

Endelig foreslår vi, at kommissionen skal udarbejde forslag til ophævelse af de forskellige love vedrørende det militære forsvar og til ændring af andre love. Det er meget vel tænkeligt, at andre opgaver vil melde sig under kommissionens arbejde med problemerne, og vi vil være yderst tilfredse, hvis man allerede under folketingets behandling af vort forslag til beslutning kan påpege sådanne.

Vi går altså ud fra, at alle — uanset deres forudfattede mening om afrustning eller oprustning — vil være interesseret i at få problemerne belyst ved en sådan kommissions arbejde. Derfor tillader jeg mig at anbefale forslaget til tingets velvillige behandling.

Formanden: Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 13. november, kl. 13 med følgende dagsorden:

- 1) *Spørgsmål til ministrene.*
- 2) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*
Forslag til lov om ændring i lov om bybefolkningens forsyning med mælk og fløde.
- 3) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*
Forslag til lov om forlængelse af lov om valutaforhold m. v.
- 4) *Spørgsmål om meddelelse af orlov til folketingsmand Lysholt Hansen.*
- 5) *Spørgsmål om indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmand Lysholt Hansen.*
- 6) *Første behandling af:*
Forslag til lov om nedslag i skatteansættelsen for folkepensionister m. fl.
- 7) *Første behandling af:*
Forslag til lov om ministres ansvar.

8) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ministres strafansvar
[af Iver Poulsen m. fl.].

9) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ministres ansvarlighed.
[af Ninn-Hansen, Helga Pedersen m. fl.].

10) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om rigsretten.

Mødet hævet kl. 14⁵⁷.

---

20. møde.

Onsdag den 13. november kl. 13.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Kai Moltke* til arbejdsministeren:

„Anser ministeren det for foreneligt med helhedsløsningens mønster og målsætning i retning af sikring af arbejdsfred, at jernindustriens arbejdsgivere på grund af en lokal konflikt truer med at varsle arbejdsstandsning gennem lockout for 350.000 andre arbejdere?

Anser ministeren et sådant skridt for lovligt og i overensstemmelse med landets interesser, og agter regeringen at tillade, at konflikt etableres på nævnte grundlag eller i lignende tilfælde?“

Kai Moltke: Den direkte årsag til, at jeg har rejst dette spørgsmål, er først og fremmest en fremstilling, som er givet af det daglige hovedorgan for et af regeringspartierne, nemlig bladet *Aktuelt* for i fredags, hvor det endogså med meget store overskrifter og meget stort udstyr blev fastslået, at vi var truet af lockout for 350.000 arbejdere i tilfælde af, at en lokal konflikt